

Torpet Skrinhäll (i Upplands-Bro)

Torpets namn: Skrinhäll.

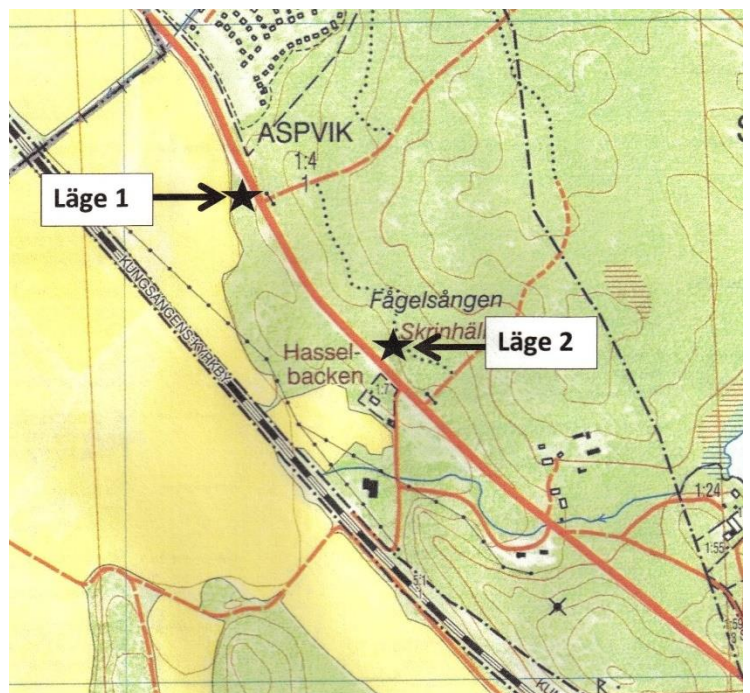
Bakgrunden till namnet är inte känt enligt Namnarkivet i Uppsala.

Tidsperiod: 1669-1982. Torpet är känt sedan 1669 även om namnet Skrinhäll först ses i 1672 års mantalslängd.

Beskrivning: På 1690 års Aspviks-karta är Skrinhäll inte uttritad till namnet trots att Skrinhäll då fanns. Däremot är ett namnlöst ängsvaktartorp uttritad (se läge 1 på kartan), dock utan åker och äng vilket kan bero på att torpet då låg öde vilket i sin tur kan förklara namnlösheten. För denna torpplats är vid denna tidpunkt inget annat namn "ledigt" än Skrinhäll, vilket är synnerligen passande då Skrinhäll såväl före som efter denna tidpunkt beboddes av ängsvaktare. Vi kan därför med stor sannolikhet knyta Skrinhäll till platsen. Som ängsvaktare hade torparen att under del av året se till att den lösgående boskapen inte betade av det växande starrgräset på ängen som ju skulle sparas till vinterfoder.

Under 1800-talet dyker Skrinhäll upp som namn på en torpplats belägen nära dragontorpet Fågelsången ett stycke härifrån (se läge 2 på kartan). Denna plats är med sitt indragna läge knappast en lämplig plats för ett ängsvaktartorp och inte ens för ett vanligt jordtorp, däremot som bostad för hantverkare och arbetsfolk.

Vi har alltså ett torpnamn som verkar förekomma på två platser (dock ej samtidigt), endast ca 400 meter från varandra. Vi kan kalla dessa platser för Skrinhäll läge 1 och Skrinhäll läge 2. En gissning är att läge 2 intogs någon gång kring mitten av 1800-talet. (På 1860-talets härads-karta är märkligt nog ingen av platserna uttritade, trots att Skrinhäll då var bebott).

Vilka bodde i torpet? Uppgifterna nedan bygger främst på mantalslängderna men har kompletterats med andra källor. Normalt anges endast den person som stod för torpet. I verkligheten bodde här torparens hela familj, kanske någon släkting och ofta någon inhyses person och ibland ytterligare en familj.

År	Kända invånare
1669-71	Ängsvaktaren Olof Olsson (själv).
1672	Olof Olsson med hustru.
1673	Okänt.
1674	Hustru Margeta.
1675-76	Okänt.
1677	Hans Mickelsson, f d frälsebonde vid Aspvik.
1678-96	Nämns ej, sannolikt öde.
1697	Påvel Mattsson, utfattig.
1698	Öde.
1699-1702	Torparen Mårten Jacobsson.
1703	Okänt.
1704-05	Smeden Esbiörn Andersson. Kom från Aspviks krogort.
1706-22	Smeden och ängsvaktaren Olof Jöransson. Även Per Nilsson (åtm 1706-08).
1723	Brukas av ryttaren Asplund (men bor ju ej här)
1724-27	Ängsvaktaren Hans Boberg, utfattig.
1728-36	Ängsvaktaren Johan Skogsberg med hustru.
1737-42	Mats Olsson.
1743-55	Nämns ej, sannolikt öde.
1756-58	Erik Andersson. Dog här 1758.
1759-76	Anders Mattson. Möjligen liktydig med torparen och skräddaren Anders Hagdin. Hustrun Catharina Jansdotter födde 8 barn här. Hon dog 1772, bouppteckningen upptog bl a några kälkar och slädar som åkdon, fiskeredskap, 1 sto, 2 kor, 3 grisar, 3 får, 3 lamm. Samma år gifte sig Anders med pigan vid Aspviks kvarn Anna Lena Andersdotter.
1777-78	Lars Beckman.
1779-99	Smeden Jacob/Jan Sjöqvist, född 1758 i socknen. Han var noterad som "ovanligt snäll och from" och hustrun Anna Larsdotter som "ärbar". Efter Jacobs död 1799 bodde änkan kvar till 1801 då hon gifte sig med kyrkvaktaren Eric Öhman i Rosenhäll. 1781 dog Jacobs far här, avgångne gårdssmeden mästare Petter Sjöquist, och efterlämnade bl a några kälkar, smedjeverktyg, 2 kor, 3 tackor, 2 grisar m m.
1800-05	Smeden Anders Söderström. Gift med Brita Stina Sjöquist. Dog 1804, efterlämnade bl a smedjeredskap, 2 kor, 1 kviga, 2 grisar m m. Hustrun dog 1805.
1806-07	Per Österman.
1808	Brukas under gården. Statorparen Anders Jansson.
1809	Erik Sjöberg.
1810	Inlagt under gården.
1810-13	Statorparen Eric Persson.
1814-41	Nämns ej.
1842-43	Skomakaren Hindrik Gustaf Lindgren. Till Västra Ryd 1843.
1844-46	Skomakaren Johan Erik Golmodin. Samt en statdräng.
1846-47	Smeden Gustaf Dahlgren.
1847-48	Dagkarlen/drängen Fredrik Hallberg.
1849-53	Skomakaren och kyrkovaktaren Jan Olsson. Hustru Johanna Lundberg. Jan dog här 1855. I boet ingår en stugbyggnad men inga kreatur.
1851?-55?	Statdrängen Carl Johan Åkerlöf.
1858?-63	Inhyses skomakaren Carl Adam Engström och statdräng.
1864-65	Statdrängar och dagkarlar.
1863-88	Skomakaren förre trädgårdsmästaren Gustaf Alstermark. Dog här 1888. Inhyses statdräng, änka m m.
1882-92	Arbetaren Johan Erik Svensson.
1892-	Arbetaren Johan Andersson. Till Fågelsången.
1892-1942	Smeden Anders Johan Karlsson.
1943-49	Ingen fastboende.
1950-51	Muraren Karl Gustaf Nilsson
1951-82	Fullständiga uppgifter saknas. Bl a snickaren Karl-Gunnar Rundlöf ca 1954- ca 1957.

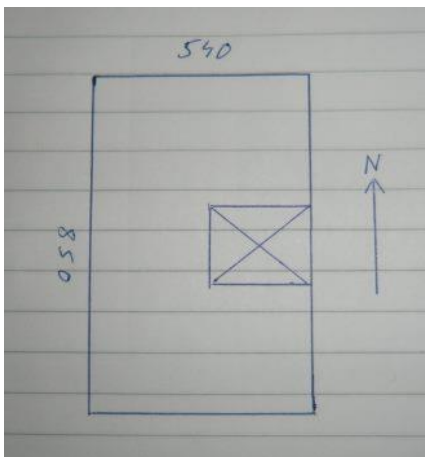

Skrinhäll läge 1

Riksantikvarieämbetets objektnummer: Raä Kungsängen 178:1 (torpet inte namngivet).

Hitta hit: Se kartan ovan.

Beskrivning: Torpplatsens läge var perfekt för ängsvakt. Ängsvaktarens uppgift var att skydda ängsgräset som var vinterfoder för boskapen vid Aspviks säteri. Förr gick boskapen lös i utmarkerna och betade i skogar och kärr. Ängsvaktaren skulle skydda växtligheten på herrgårdsängen från betesdjuren och se till att gårdsgården runt ängen var intakt. Efter skörden vid midsommartid släpptes boskapen in på ängen för efterbete. Så småningom torrlades ängen och är idag åkermark. Torpgrund och rester av murstock finns kvar liksom rester av terrasser (husgrunder?) och en jordkällare. Platsen är inte utritad på 1860-talets häradskarta vilket möjligen kan betyda att den övergivits före dess.

Författaren skiss över torpgrunden, 2010.

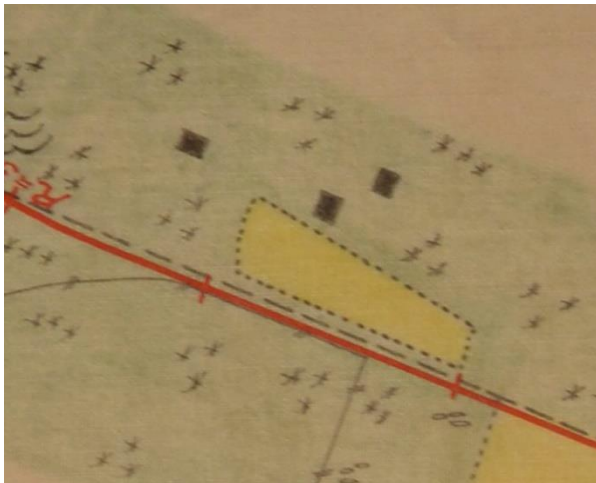
Torpplatsen, april 2010. Två tallar står mitt i stugan.

Skrinhäll läge 2

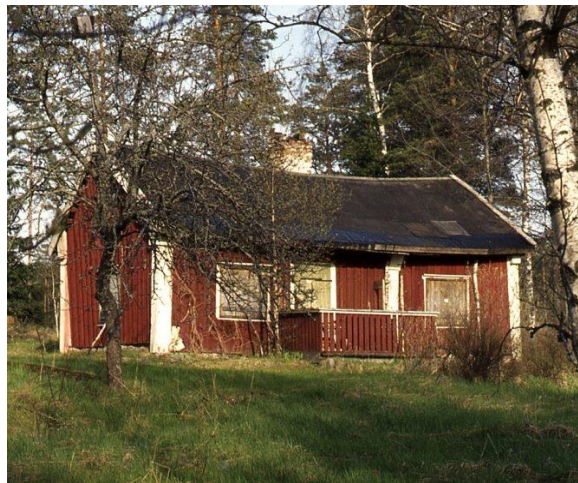
Riksantikvarieämbetets objektnummer: Torpplatsen är inte registrerad i fornminnesregistret.

Hitta hit: Se kartan ovan.

Beskrivning: Det är oklart när denna torpplats bebyggdes, men det borde vara någon gång kring mitten av 1800-talet och då som bostad för hantverkare och arbetsfolk. Som framgår av förteckningen över bosatta i torpet omnämns inte torpet i mantalslängden under 25-årsperioden 1814-41. Eftersom torpfunktionen i Aspvik generellt upphörde under 1800-talets första år, vilket även innefattar Skrinhäll, kan vi anta att torpstugan revs eller förföll när den inte beboddes. Eftersom boende i Skrinhäll åter är förtecknade från 1842 kan det vara så att en stuga då uppförts på den nya platsen (läge 2). Stugan beboddes till 1982 varefter den revs. Ingen husgrund eller jordkällare finns kvar.

Torpplatsen 1929 enligt en vägkarta. Huset till vänster är torpet Fågelsången.

Stugan var knuttimrad och stod på stengrund av "modern" snitt. Foto från Börje Sandén, UKF.